

Zondag 26 januari 2020

De kracht van ontvangen

Jesaja 49:1-7, Handelingen 28:1-10, Matteus 4:12-22

Regien Smit

Gezamenlijke viering met de Oud-Katholieke Parochie Utrecht

Wat zou er zijn gebeurd als Lucas het volgende verhaal had verteld? Toen we op Malta beland waren, wilden de bewoners ons buitengewoon hartelijk ontvangen. Ze wilden een vuur aansteken om ons te verwarmen, maar Paulus, gedreven als hij was om het goede nieuws te brengen, sloeg dat aanbod af. Dat kwam later wel. Eerst moesten deze mensen gered worden! En laten we eerlijk zijn, dan pas kon je hen immers pas als broeders en zusters beschouwen, toch een stukje veiliger!

Het staat er niet. Er staat dat Paulus dankbaar nog wat extra takken erop gooit. En als de Maltezers nog een godsoordeel van hun godin Dikè over Paulus vermoeden, blijft deze onverstoort van het geschonken vuur genieten. En als even later de gouverneur hem drie dagen lang bij zich thuis in de watten legt, dan is er geen protest. Wel blijkt dat de vader van de gouverneur ziek te zijn en Paulus bidt eenvoudig voor de man. Als dankbetuiging krijgt Paulus alles wat hij nodig heeft.

We weten dus ook niet wat er gebeurd zou zijn als Paulus alle ontvangsten afgeslagen had omwille van zijn messiaanse opdracht. Wat we wel weten is dat Paulus' relatie met de Maltezers van zijn kant begint met.....ontvangen. Jezus wil, zo hebben we in het evangelie gelezen van de vissers Simon Petrus en Andreas vissers van mensen maken. In een ander evangelie staat: voortaan gaan jullie mensen vangen. Paulus was geen visser van beroep. Maar kennelijk had hij begrepen dat je om mensen te vangen, eerst van hen moet ontvangen.

Ontvangen doet iets met de relatie met de ander. Zo waren mijn man en ik enkele jaren geleden op zoek naar een nieuwe hulp in dehoudhouding. Buren vertelden ons, dat bij hen Karim en Saida schoonmaakten en ze waren heel tevreden. Laat hem ons dan maar bellen, zeiden wij. Nee, Karim wil benaderd worden. O. Toen Karim en Saida bij ons kwamen om het werk te bekijken, vertelde hij het heel belangrijk te vinden bij welke mensen hij kwam werken. Op het moment dat we afspraken wanneer ze zouden beginnen, zei Karim: maar voordat we komen werken, brengen we jullie eerst een echt marokkaanse maaltijd, door Saida zelf gemaakt. O. Oké. En toen moesten we het nog hebben over wat ze zouden verdienen.... Ik kan u verzekeren dat we dat deel van het gesprek met een heel ander gevoel voerden. Karim zei: och, kijk maar wat je wilt betalen. Een relatie die begint met ontvangen wordt anders dan je dacht. Je hebt niet het heft in handen. Dat is best ongemakkelijk. Het was ons onmogelijk gemaakt om de relatie onpersoonlijk en zakelijk te houden. Maar het leerde mij iets heel belangrijks.

Ontvangen is een kracht, die aan de gever iets schenkt, namelijk erkenning, waardigheid. Het is een kracht die aan de ontvanger iets schenkt, namelijk het vertrouwen dat je niet het heft in handen hoeft te hebben om ten opzichte van die ander te blijven staan. In die zin is ontvangen een mondige daad.

Was dit een persoonlijk inzicht van Paulus, of zit er een diepere grond in de ontvankelijke houding die hij hier laat zien? Ik geloof het laatste. We moeten nog een spade verder graven. Die diepere grond klinkt eigenlijk voortdurend als een tegenstem door de hele Bijbel heen. Vanmorgen hebben we het gehoord in de woorden van Jesaja. In dit Schriftgedeelte is niet één, maar zijn twee stemmen aan het woord. Hier doet het volk Israël de schokkende ontdekking dat de Messias, de gezalfde redder, die hen naar Jeruzalem terug moet brengen na de ballingschap niet uit hun eigen midden voortkomt, maar een heiden is: de Perzische keizer Cyrus. Wat? God! Serieus?!

Maar wij zijn het toch, die u met liefde hebt gemaakt vanaf de moederschoot?

Wij zijn het toch, die de beloften van Abraham hebben?

Wij zijn het toch, met wie u het verbond heeft gesloten?

En dan.... Al dat lijden! De straffen die we moesten dragen, allemaal omdat wij toch uw dienaar zijn..... u hebt ons uitgeput en uitgemolken, en dat allemaal voor niets??????

Vanaf vers 5 klinkt dan de stem van Cyrus, die zegt: 'Hij heeft (ook) mij vanaf de moederschoot gevormd, ja, ik ben degene die Jakob naar zijn Jeruzalem terug zal brengen.' Het volk Israël zal de terugkeer naar het beloofde land uit de handen van een vreemde, een heiden ontvangen. (Wat overigens niets af doet aan de Messiaanse betekenis van deze woorden, die uiteindelijk verwijzen naar Jezus Christus).

Dat is een ontzettend belangrijke notie in de Bijbel, waar we niet aan voorbij mogen gaan: niemand van ons kan ooit aanspraak maken op het bezit van het heil. Alsof wij *het hebben* en ten opzichte van de ander, de vreemde, alleen maar in de positie van *gever, brenger of zender* staan.

Ja, wij zijn in genade aangenomen door God,
ja, we zijn van Hem met heel ons huid en haar.

Ja, we hebben daarmee de roeping gekregen om die genade te verspreiden waar we ook
maar zijn.

En nee, dat maakt ons niet tot 'have's' waardoor de ander de 'have not' is.

We zijn ontvangers van het heil, niet de hebbers van het heil. En dat zet ons op een heilzame manier op onze plaats. Daarmee komen we niet tegenover of boven de ander, maar naast de ander te staan voor het aangezicht van God, coram Deo. Want zoals keizer Cyrus kon zeggen dat God ook hem van de moederschoot af gevormd heeft, zo moeten wij hetzelfde zeggen van de Maltezers met hun dienst aan de godin Dikè. Psalm 139, die we vanmorgen gezongen hebben, geldt óók voor de ander. En die erkenning zal en moet altijd vooraf moeten gaan aan onze opdracht en roeping om het evangelie te delen met hen, die het niet gehoord hebben.

Kennen wij onze heilzame plaats in de omgang met niet-christenen? Kennen wij onze heilzame plaats in de omgang met andere kerken en tradities?

Kennen wij onze heilzame plaats, zoals we hier samen zijn, twee gemeenten met hun eigen traditie en soms moeilijk opgeefbare punten. Durven we van elkaar te ontvangen in plaats van elkaar ons eigen bezit te tonen?

Laten we samen het hoofd buigen voor de Ene Heer, die zo hartstochtelijk gebeden heeft dat wij één van geest en hart zouden zijn, als het om Hem gaat, en elkaar erkennen als de ander, die ons door Hem gegeven is. Amen.